

Nr 216.

Godkänd av första kammaren den 30 maj 1924.

Godkänd av andra kammaren den 30 maj 1924.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av §§ 4 och 5 i förordningen den 16 maj 1890 angående de allmänna grunder, som vid hypoteksföreningars bildande och framtida verksamhet skola till efter rättelse lända.

(Bankoutskottets utlåtande nr 49.)

Till Konungen.

I en till riksdagen avlåten, den 14 sistlidna mars dagtecknad proposition nr 94 har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för nämnda dag, föreslagit riksdagen att antaga följande

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av §§ 4 och 5 i förordningen den 16 maj 1890 (nr 21 sid. 11) angående de allmänna grunder, som vid hypoteksföreningars bildande och framtida verksamhet skola till efter rättelse lända.

Häri genom förordnas, att §§ 4 och 5 i förordningen den 16 maj 1890 angående de allmänna grunder, som vid hypoteksföreningars bildande och framtida verksamhet skola till efter rättelse lända, skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 4.

Beloppet av lån, som må av hypoteksförening meddelas å viss jordegendom, bestämmes antingen efter taxering, som egendomen i beskattningsändamål undergått, eller efter värdering (hypoteksvärdering), som må kunna verkställas antingen å marken av därtill utav hypoteksföreningens styrelse utsedda personer, eller med ledning av förefintliga handlingar av styrelsen; och må lån till hälften av värdet kunna medgivas utom i det fall, som i

§ 14 här nedan omförmäles; föreningens styrelse alltid obetaget att förordna om värdering å marken och efter sig företeende omständigheter bestämma lånets belopp lägre än hälften av egendomens på någotdera av ovannämnda sätt utrönta värde.

§ 5.

Vid bestämmande enligt nästföregående paragraf av det värde, i förhållande vartill lån å egendom meddelas, må endast jordvärdet, men icke åbyggnad, skog eller annat, som kan från egendomen skiljas, tagas i beräkning; och må vid värdets bestämmande genom värdering med ledning av förefintliga handlingar ej tillämpas högre värderingstariffer än sådana, som med minst tio procent understiga de tariffer, vilka tillämpas vid värdering å marken.

Lån må icke i något fall meddelas å egendom, där ej de för jordbrukets bedrivande nödiga åbyggnader äro mot brandskada försäkrade i någon av de med vederbörlig stadfästelse försedda försäkringsanstalter inom riket, vilken styrelsen finner erbjuda full säkerhet.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1924.

En förutsättning för att hypoteksinstitutionen skall kunna tjäna sitt syfte att under växlande konjunkurer på billiga villkor bereda möjlighet för en primärkredit åt jordbruket är, såsom också i statsrådsprotokollet framhålles, uppenbarligen, att för ändamålet anskaffade penningmedel erhålla en fast placering. Det torde därför vara av stor betydelse, att institutionen bevaras under sådana former, att dess bistånd allt fortfarande av landets jordbrukare anses vara till verklig fördel. Erfarenheten inom hypoteksinstitutionen synes emellertid hava givit vid handen, att, sedan på grund av de ändrade taxeringsbestämmelserna lånemöjligheterna försämrats, fastighetsägarnas möjlighet att erhålla billig primärkredit däri genom avsevärt minskats. Såsom de sakkunniga framhålla, skulle enligt äldre taxeringsbestämmelser för varje jordbruksfastighet upptagas ett gemensamt taxeringsvärde för allt, som enligt lag vore att hänföra till den fasta egendomen. Enligt den år 1921 antagna förordningen om allmän fastighetstaxering 1922 skall åter taxeringen verkställas på det sätt, att jordbruksvärde, skogsvärde samt tomt- och industrivärde redovisas vart för sig. Med jordbruksvärde förstås fastighetens värde för jordbruk med binäringar ävensom värdet av skogsmark och övrig till fastigheten hörande mark, med skogsvärde värdet av växande skog samt med tomt- och industrivärde det värde, som mark äger utöver jordbruksvärdet. Anledningen till att de sålunda förändrade taxeringsbestämmelserna faktiskt i vissa fall kommit att försämra belåningsmöjligheterna torde säkerligen vara att söka i den

metod, som tillämpas vid taxering av skog och för vilken närmare redogöres i propositionen.

Den erfarenhet om en försämring av läget, som gjort sig gällande inom hypoteksbanken, synes väl motivera, att särskilda åtgärder vidtagas, vilka äro ägnade att råda bot för de anmärkta olägenheterna. De sakkunniga hava i sådant avseende föreslagit, att särskild värdering skulle få ske efter vissa angivna grunder utan förrättning på stället. Mot en dylik modifiering av sättet för värdets bestämmande torde icke vara något att erinra, liksom icke heller mot att handhavandet av det ifrågasatta enklare värderingsförfarandet erhåller den garanti från statsmakternas sida, som ligger i den föreslagna begränsningen av de värderingstariffer, vilka komma att tillämpas. Riksdagen har således i allt funnit sig böra biträda Eders Kungl. Maj:ts förslag.

Av utredningen i ärendet framgår emellertid vidare, att de sakkunniga uti sitt ifrågavarande betänkande ansett sig böra föreslå en höjning av gränsen för hypoteksföreningarnas fastighetsbelåning från 50 till 60 procent av egendomens värde. Detta förslag synes riksdagen vara värt allt beaktande såsom en åtgärd, vilken lärer vara ägnad att ytterligare utveckla den primära jordbruksfastighetskrediten här i landet. Det må i detta sammanhang erinras, hurusom speciellt i våra grannländer Danmark och Norge den övre gränsen för nämnda kredit utgör vad de sakkunniga föreslagit eller 60 procent av egendomsvärdet. Även i åtskilliga andra länder har denna gräns satts ej oväsentligt högre än här i Sverige. Riksdagen anser sig därför böra uttala önskvärdheten av att förslag i berörda avseende snarast möjligt föreläggas riksdagen.

Såsom förut erinrats, frånskiljes numera vid taxering från det sammanlagda taxeringsvärdet å egendomen värdet av växande skog. Vid sådant förhållande och då det synes riksdagen angeläget att bereda möjlighet för fastighetsägare, som å sin egendom har dylik skog, att jämväl kunna utnyttja densamma för kreditändamål, torde utredning ock böra verkställas, vilka åtgärder lämpligen må vidtagas i syfte att växande skog må kunna belånas.

Åberopande det anförda får riksdagen anmäla, att riksdagen bifallit Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

Stockholm den 30 maj 1924.

Med undersätlig vörndnad.